

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Humanitaar- ja sotsiaalsainete õpetamine põhikoolis

Keir Zukker

ÕPETAJATE ARUSAAMAD KODUTÖÖ EESMÄRKIDEST NING
KODUTÖÖDELE KULUVAST AJAST

bakalaureusetöö

Juhendaja: lektor Liina Lepp

Tartu 2019

Resümee

Teise ja kolmanda kooliastme õpetajate arusaamad kodutöö eesmärkidest ning õpilastel kodutöödele kuluvast ajast

Uurimused on näidanud, et kodutööde sisu ja vajalikkust ei mõisteta alati õpetajate poolt ühtmoodi. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli selgitada välja teise ja kolmanda kooliastme õpetajate arusaamad õpilastele antava kodutöö eesmärkidest ja kodutöödele kuluvast ajast. Töö andmed koguti kuult Tartu linnas töötavalt õpetajalt poolstruktureeritud intervjuude abil. Töö tulemused näitasid, et uuritavad õpetajad mõtestasid kodutöö eesmäärke sarnaselt, tuues seejuures välja erinevaid põhjendusi. Peamiste kodutöö eesmärkidena toodi välja kodutööde kinnistavat mõju, kodutöö võimet arendada enesedistsipliini ning õpimotivatsiooni tõstmine. Ajakulu hindamise juures varieerusid õpetajate hinnangud rohkem, mis oli seotud õpilaste individuaalse õppevõimekusega. Selleks, et kodutööd teeniksid oma eesmärgi, märkisid uuritavad õpetajad, et õpilastega tuleb kodutööd läbi arutada ja neile selgeks teha, mis on antud kodutöö eesmärk. Õpetajad ei ole oma praktika jooksul endi sõnul kogenud õpilaste tagasisidest tulenevalt, et kodustele töödele kuluks liiga palju aega.

Märksõnad: õpetaja, kodutöö, õpilane

Abstract

Teachers comprehension of time consumption and the goals of homework in levels two and three of basic education.

Studies have shown that the content and necessity of homework is not always understood in the same way by teachers. The aim of the bachelor's thesis was to find out the goals and time consumption of homework. Work data was collected from six teachers working in the city of Tartu through semi-structured interviews. The results of the work showed that the teachers that were studied interpreted the goals of homework in a similar way, although giving various reasons. The main aims of homework were to highlight the impact of homework, the ability of homework to develop self-discipline, and the enhancement of learning motivation. In the evaluation of the time spent, the teachers' estimates varied more, which was related to the students' individual learning capacity. In order for the homework to serve its purpose, the teachers noted that students had to discuss and explain homework with their students about what is the purpose of their homework. In their practice teachers have received rather good feedback to the homework system, which means it's not too time consuming and is well thought. In conclusion, the teachers surveyed evaluated the process of homework in a similar way and see no reason to change the current home work system.

Key words: teacher, homework, student

Sisukord

Resümee	2
Abstract.....	3
1. Sissejuhatus	5
1.1 Kodutööde olemus ja eesmärgid.....	6
1.2 Ajakulu kodustele töödele	7
1.3 Kodutööde positiivsed ja negatiivsed küljed	9
2. Metoodika.....	11
2.1 Valim	11
2.2 Andmete kogumine.....	12
2.3 Andmete analüüs	13
3. Tulemused.....	14
3.1 Õpetajate arvamus õpilastele antava kodutöö eesmärkidest.....	14
3.1.1 Kinnistamine	14
3.1.2 Enesedistsipliini arendamine	15
3.1.3 Õpimotivatsiooni tõstmine	17
3.2 Õpetajate arvamus õpilaste ajakulust kodutöödele	18
3.2 Ajakulu sõltuvalt individuaalsest õpitempost	18
3.2.1 Ajakulu sõltuvalt kooliastmest	19
3.2.2 Ajakulu sõltuvalt õpimotivatsioonist.....	19
4. Arutelu	20
Autorsuse kinnitus	22
Kasutatud kirjandus	23
Lisa 1. Intervjuu kava	

1. Sissejuhatus

Kodutööd on ülesanded, mis on antud õpetajate poolt, ning mida tuleb õpilastel väljaspool kooli lahendada (Cooper, 1989a). Neilson (2005) lisab, et kodused ülesanded võivad hõlmata lugemist, kirjutamist, arvutamist, informatsiooni kogumist ja palju muud.

Kodutööde jätmine on suuremas osas maailma riikidest tavapärane praktika (Kohn, 2006). Kodusel õppetööl võib olla mitmeid eesmärke, tavaliselt on kodutöö eesmärke nähtud aineõpetusega seotult – korrata klassis õpitut; seostada erinevates ainetes õpitud teadmisi või valmistada õpilasi ette uueks materjaliks. Uuringutes osalenud õpetajad leiavad, et kodutöö on selleks, et õpilane areneks antud aine tööd praktiliselt lahendades ka pärast kooli – jätkaks koolis õpitut ka kodus iseseisvalt (Lapp, Flood, Fisher, & Han 2007). Samuti on kodutöö vajalik selleks, et ühtlustada õpilaste taset – need kellele aine lihtsam on, saavad koduste töödega kiiremini valmis ja vastupidi. Kui kõik teevad ühesuguseid kodutöid, siis peaks ka vastavad tulemused järelkajas peegelduma (Neilson, 2005). Aastatel 2013-2015 Eestis läbi viidud projektis „Eesti põhikooliõpilaste koduse õpikoormuse uuring“ näitab, et seni kasutatavad praktikad kodutööde jätmisel ei taga igale õpilasele samaväärseid akadeemilisi tulemusi (Arro et al., 2015).

Kodutööde andmisel tuleb arvesse võtta õpilaste individuaalsust, arvestada nende erineva võimekusega. Kodutööde efektiivsustegurite avaldumine ei ole kõigil õpilastel samasugune, tingituna sellest, et õpilased ei näita välja ühtlast järjepidevust ja ka õpivõimekus ning huvid on neil erinevad. Ilmsiks tuleb ka sarnaste koduste ülesannete lahendamisele kuluv varieeruv aeg erinevate õpilaste puhul (Burriss & Snead, 2017). Kodutööde ettevalmistus ja lahendamine nõuavad nii õpetajatelt, õpilastelt kui nende vanematelt aega (Van Voorhis, 2011). Sama kodust ülesannet lahendades võib õpilase tasemest sõltuvalt olla ajakulu iga õpilase jaoks erinev (Neilson, 2005).

Kodutööd on loodud selleks, et pikendada õpilase õpet koduni ja kontrollida, kas ta antud teemast aru saab. Selleks, et kodutööd mõjuks õpilastele positiivselt, on vajalik, et klassi kooslus, kodutööd ja õpilase individuaalsed vajadused oleks üheselt mõistetavad nii õpetaja kui õpilase poolt (McMillan, 2011). Van Voorhis (2001) on lisanud, et kodutöö eesmärkide hulka kuuluvad ka õpilaste enesekindluse ja ajaplaneerimise arendamine. Uurimustes tõstatatakse probleeme, mis kajastavad tänase koolisüsteemi kodutööde andmise, lahendamise ja tagasisidestamise murekohti. Loetud kirjandusest nähtub, et süsteemi optimaalsemaks muutmiseks peaksid õpetajad rohkem keskenduma õpilaste individuaalsetele vajadustele mitte aga näiteks üldisele kodusele kordamisele. Püstitub uurimisprobleem:

kuidas saab õpetaja läbi kodutööde korraldamise toetada õpilase arengut? Töö eesmärk on selgitada välja teise ja kolmanda kooliastme õpetajate arusaamad õpilastele antava kodutöö eesmärkidest ja kodutöödele kuluvast ajast.

1.1 Kodutööde olemus ja eesmärgid

Kui otsida eesti keele seletavast sõnaraamatust sõna kodutöö, siis leiame lihtsa ent resoluutse vastuse – „kodutöö on kodus tehtav töö“ (Eesti Keele Instituut, 2017). Kodusel õppetööl võib aga olla mitmeid eesmärke, tavaliselt on kodutöö eesmärke nähtud aineõpetusega seotult – korrata klassis õpitut; seostada erinevates ainetes õpitud teadmisi või valmistuda ette uueks materjaliks. Samuti on kodutöö vajalik selleks, et ühtlustada õpilaste taset – need kellele aine lihtsam on, saavad koduste töödega kiiremini valmis ja vastupidi. Kui kõik teevad ühesuguseid kodutöid, siis peaks ka tulemused järelkajas peegelduma (Neilson, 2005). Lisaks on Carr (2013) lugenud kodutööde eesmärgiks oskuste harjutamise.

Levinud arusaam kodutööde eesmärkide kohta on, et kodutööd on just selle jaoks, et akadeemiline edukus suureneks koolis õpitud teadmiste kinnistamisel (Cooper et al., 2006). Brock jt (2007) uurisid õpetajate vaateid, milliseid kodutöid nad jätavad, miks nad neid jätavad ja milline mõju on kodutöödel nende õpilastele. Kasutades kirjalikke küsimustikke ja viies läbi intervjuusid õpetajatega, selgus et rohkem jäetakse kodus lahendada matemaatika- ja lugemisülesandeid kui õppeülesandeid teistes ainetes.

Kodutööd on loodud selleks, et pikendada õpilase õpet koduni ja kontrollida, kas ta antud teemast aru saab. Selleks, et kodutööd mõjuks õpilastele positiivselt, on vajalik, et klassi koostis, kodutööd ja õpilase individuaalsed vajadused oleks üheselt mõistetavad nii õpetaja kui õpilase poolt (McMillian, 2011). Epstein ja Van Voorhis (2001) on lisanud, et kodutöö eesmärkide hulka kuuluvad ka õpilaste enesekindluse ja ajaplaneerimise arendamine.

Kodutöö eesmärgiks on ka iseseisva õppimise oskuse arendamine. Kodus ei ole juhendavat õpetajat kõrval ning seega ei ole kodune õpikeskkond kindlasti sama, kui ta seda on koolis (McMillian, 2011). Õpilane peab koduse töö juurde asudes endale meelde tuletama, milleks ta koduseid ülesandeid täidab, mis aitab tal omakorda näha perspektiivi kooliskäimise juures (Cordoba, 2013). Koduste tööde ülesanne on suunata õpilast koolivälisele õpitegevusele ja sealjuures suurendada tema iseseisvat õpivõimekust, lisaks õpetavad õpilasele kodus jäetavad iseseisvad tööd ka kohusetunnet (Burriss & Snead, 2017).

Kodutööde määramise puhul tuleb alati arvesse võtta õpilaste individuaalsust, milline õppevorm sobib selleks, et õppetöö efektiivsus õpieesmärkidele oleks võimalikult suur. Vajadus selleks on suur, kuna on selgunud, et koolides õpib diagnoosimata vaimsete häiretega

õpilasi. Vaimse häire olemasolust hoolimata on igal õpilasel erinevad soodumused ja oskused aineülesannetega hakkama saamiseks (Carr, 2013; Van Voorhis, 2011).

1.2 Ajakulu kodustele töödele

Kodutööde ettevalmistus ja lahendamine nõuavad nii õpetajatelt, õpilastelt kui nende vanematelt aega (Van Voorhis, 2011). Sama kodust ülesannet lahendades võib õpilase tasemest sõltuvalt olla ajakulu iga õpilase jaoks erinev (Nielson, 2005).

Hoolimata õpilaste vanusest on kodutööde jätmine koolides tavaline praktika (Burriss & Snead, 2017). Burriss ja Snead (2017) artiklist võib lugeda, et kodutööde efektiivsustegurite avaldumine ei ole kõigil õpilastel samasugune, tingituna sellest et õpilased ei näita välja ühtlast järjepidevust ja ka õpivõimekus ning huvid on neil erinevad. Erinevate tasemetega õpilastel on koduste ülesannete lahendamisel ka erinev ajakulu. See tähendab, et valitud aines paremate teadmistega õpilane lahendab koduseid ülesandeid kiiremini, kui see õpilane, kelle teadmised on kesisemad (Nielson, 2005).

Kodutööde lahendamine vajab pühendumist, see vajab aega nii õpetajate, õpilaste kui ka lastevanemate poolt. Seda kui palju aega mõni neist osapooltest kodustele töödele kulutab sõltub koduse töö tüübist, kuid uuringud on näidanud, et ajakulu kodutöödele sõltub ka õpilase vanusest ja kodutöö teemast (Cooper et al., 2006). Van Voorhis (2011) ütleb, et kodutöödele kuluv aeg viib sageli õpilased dilemmani – kas teha kodutööd või sõpradega vaba aega veeta? Ka Markow, Kim ja Liebman (2007) korraldatud uuringus on märgitud, et 29% lastevanematest on öelnud, et kodutööd on nende lastele suur stressiallikas.

The MetLife Survey of the American Teacher raames läbi viidud uuringus kasutati kvalitatiivseid ning kvantitatiivseid meetodeid. Uuring viidi läbi Ameerika Ühendriikides, õpetajaid kaasati uuringusse 1000, lapsevanemaid 501 ja õpilasi 2101 (kolmas kuni kaheteistkümnnes klass). Uuringust selgus, et ligi pooltele (46%) seitsmenda kuni kaheteistkümnenda klassi õpilastele jäeti koduseid töid iga päev, nende õpilaste õpitulemused olid ka nähtavalt paremad, kui nende kellele jäeti vähem koduseid töid. Seega on koduste tööde jätmise sagedus otseselt ning positiivselt seotud õpitulemustega. Otsustav on ka see, kui palju aega kulutab õpilane kodutööde tegemisele. Uuring näitas et 77% õpilastest (sõltumata nende vanusest) teeb koduseid töid igal koolipäeval vähemalt 30 minutit (Markow et al., 2007). Nii on leidnud ka Cooper, Robinson ja Patall (2006) kodutööde uuringutest koosnevas metauurimuses, et mida rohkem on õpilastel kodutööd seda paremad on nende õpitulemused. Lisaks tuleb uuringust välja, et kui kodutöödele liiga palju aega pühendada, siis kannatavad ka õpilase hinded tulenevalt õpiküllastusest ja sellest tekkivast stressist (Markow et al., 2007).

Mõned uuringud näitavad, et õpilased kulutavad liiga palju aega kodustele töödele, lükates seejuures kõrvale erinevad tegevused, näiteks huviringid, mis toimuvad pärast õppetunde (Kralovec & Buell, 2000; Van Voorhis, 2003). Samas aga on uuringutest selgunud, et õpilased hindasid õpetajaid, kes jätavad tihedamini kodutööd kõrgemalt kui neid, kes seda ei jäta (Dudley & Shawver, 1991; Hong, Wan, & Peng, 2011). Kodustele töödele kuluv aeg aga valmistab sageli probleeme neile õpilastele, kes soovivad olla sotsiaalselt aktiivsed (Van Voorhis, 2011).

Kui LeCompte ja Priessle (1993) uurimuses küsiti õpilastelt, kui palju läheb neil koduste tööde täitmisele aega ühes nädalas, siis olid vastused väga erinevad, need varieerusid üheksa ja nulli tunni vahel. Keskmiseks ajakuluks aga arvutati 3.45 tundi (Lecompte & Preissle, 1993). Nielson'i (2005) arvates on see ka loomulik, et sõltuvalt nende oskustest kulubki õpilastel erinevalt aega koduste ülesannete lahendamiseks. Õpilased kellel on aines vähem oskusi võivad vajada ülesande lahendamiseks rohkem aega kui need, kes oskavad ainet paremini. Kackar, Shumow, Schmidt ja Grzetich (2011) uurimus näitas, et vajalik ajakulu koduste ülesannete lahendamiseks sõltus suuresti õpilase vanusest. Samast uurimusest selgus, et vanemad õpilased tegid rohkem koduseid töid üksi kui nooremad. Tüdrukud tegid aga rohkem tööd gruppides kui poisid.

Kuna kodutööd pole alati üles seatud vastavuses õpilaste individuaalsete vajadustega, siis võib ka kindel olla, et aja ja ülesannete lahendamise suhe pole igale õpilasele samasugune. Õpilased kurtsid ka selle üle, et neil ei jää piisavalt aega koolivälisteks tegevusteks ning puhkamiseks. Õpetajatel tuleb koduste tööde jätmisel arvestada õpilaste holistiliste vajadustega (Burriss & Snead, 2017). Selleks, et õpetajad saaksid õppida kvaliteetsemalt kodutööd jätma ja oskaksid rohkem õpilaste individuaalsete vajadustega arvestada on erialakirjandust palju. Kuigi uurimustulemustest selgub, et õpetajatel ei jagu põhitöö kõrvalt sellise kirjandusega tegelemiseks aega (McNary, Glasgow, & Hicks, 2005). McNary jt (2005) uurimus väljendab ka seda, et õpilastele peaks andma võimaluse kodutööd juba klassis alustada, siis on kodus parem sellega edasi liikuda.

Eelnevat kokkuvõttes saab öelda, et ajakulu kodustele töödele on vaidluskohi tekitav teema, mitmeid praktikaid ja teooriaid on välja töötatud selleks, et muuta kodutööd õpilastele meeldivaks ja selleks, et muuta ajakulu ja õpitulemuste kvaliteedi suhe võimalikult heaks. Liiga palju kodutööd tekitab stressi ja liiga vähe ei ole õpilaste jaoks piisavalt motiveeriv, selleks et ainet hästi omandada. On oluline, et õpetajad tutvuksid erialase kirjandusega, selleks et leida meetodid, mis sobivad just nende õpilastele.

1.3 Kodutööde positiivsed ja negatiivsed küljed

Nagu kirjandusest selgub siis on kodutööde kohta käivaid arvamusi erinevaid ning tihtipeale ka oponeerivaid. On neid, kes seisavad resoluutselt selle kõrval, et praegune kodutööde süsteem toimib hästi ja on ka neid, kes nendega ei nõustu. Need kes leiavad, et kodused tööd on vajalikud, väidavad et sobivad kodused ülesanded aitavad õpilastel arendada akadeemilisi oskuseid ja parandavad akadeemilist edukust (Cooper, Robinson, & Patall, 2006). Nii leitakse ka, et kodused tööd rikastavad õpioskusi ja toetavad individuaalseid õppijaid (Zimmermann & Kitsantas, 2005). Lisaks on uurijad leidnud, et kodused tööd võimaldavad läbipaistvust koolitöö ja vanemate vahel ja aitavad koolivälistel isikutel näha, kuidas kool töötab ja millisel suunal liigutakse (Xu & Yuan, 2003). Kuna kodutöödel on otsene mõju õpilase arengule, siis on sellel õpilase arengule suur mõju. Lisaks täiustavad kodutööd õpilaste õpioskuseid ja võivad parandada nende suhtumist kooli (Cooper & Valentine, 2001).

Näiteks on Van Voorhis (2011) öelnud, et kui õpetajad ei selgita õpilastele kodutöö sisu või ei loo seost käsitletava teemaga tunnis, siis on õpilaste motivatsioon koduseid ülesandeid lahendada palju madalam ja nii satuvad raskustesse ka õpilaste vanemad, kes neid kodus aidata püüavad. Seega on õpilaste akadeemilise efektiivsuse arendamise seisukohalt oluline, et ka õpetajad ise saaksid aru, miks õpilastele koduseid töid jäetakse.

Oma uurimuses on Cooper (1989b) välja toonud kokkuvõtliku tabeli kodutööde eeldatavate positiivsete mõjude kohta, need punktid on välja toodud tabelis 1.

Tabel 1. Kodutööde positiivsed mõjud õpilastele (Cooper, 1989b, lk 86)

Koheselt tuntavad positiivsed mõjud
<ul style="list-style-type: none"> • Faktiteadmiste kinnistamine • Kontseptuaalse- ning kriitilise mõtlemise arendamine • Õppekava rikastamine
Pikaaegsed akadeemilised mõjud
<ul style="list-style-type: none"> • Motiveeritud õppima vabal ajal • Paranenud meelestatus kooli suhtes • Paremad õpiharjumused ja -oskused
Mitte-akadeemilised mõjud
<ul style="list-style-type: none"> • Enesejuhtimise paranemine • Enesedistsipliini paranemine • Ajaplaneerimise oskuse paranemine • Iseseisva probleemilahenduse oskuse suurenemine

Lisaks sellele, et kodutööd mõjuvad õpilaste akadeemilisele ja isiklikule arengule hästi võivad kodused tööd tekitada ka stressi ja motivatsiooni langust. Õpilaste levinud arvamus on, et kodutööde puhul hindavad õpetajad rohkem täpsust kui reflektiivset protsessi. Teiste sõnadega võib vastuste põhjal öelda, et refleksioon ja kriitilise mõtlemise arendamine ei ole enamasti integreeritud koduste ülesannete lahendamisse (Frost et al., 2005). Carr (2013) kirjutab, et kodutööd tekitavad tihti nii õpilaste, õpetajate kui lastevanemate hulgas vaidlusi, sest kahjuks ei kasuta paljud õpetajad kodutööd piisavalt efektiivselt. Erialast kirjandust selleks, et õpetajad saaksid kodutööde teemal lugeda, jagub. Põhjus miks õpetajad tihtipeale juurde õppimise võimalust ei kasuta on see, et nad on niigi oma töö tõttu ajalistes kitsikuses (Carr, 2013).

Kodune töö on kolmanda kooliastme õpilase õpikogemuse üks kesksetest osadest. Kui mõnele õpilasele võib tunduda kodutöö sellisena, et see on loodud toetama nende õpiedukust, siis negatiivseks võib pidada seda, et teised õpilased ei ole selle toetuses veendunud. Kui koduste ülesannete lahendamine tundub mingitki moodi karistusena, siis ei ole kodusest ülesandest kasu vastutustunde arendamisel (Burriss & Snead, 2017).

Bogdan ja Biklen (2007) korraldasid kvalitatiivse juhtumiuuringu ühes Ameerika Ühendriikide keskkoolis. Kõik uurimisalused valiti hoolikalt ning sihipäraselt, uuritavate hulgas oli 45 õpilast ja 11 õpetajat. Kui õpilastelt küsiti nende arvamuse kohta kodutöödest, siis sisaldasid vastused positiivseid sõnu nagu: „vinge“, „abistav“, kuigi kõige rohkem kasutati sõna „igav“. Õpilased märkisid sageli, et kodutöö tekitab neis igavust, see aga annab tunnistust sellest, et õpetajate jagatud juhtnööride efektiivsus on suuresti küsitav (Jackson & Davis, 2000).

Uuringust (Black, 2005) selgus, et paljud õpilased leidsid, et kodutööd tekitavad igavust. Samas aga näitavad andmed, et igavus tekib õpilastel just sellepärast, et nad ei panusta kodutöösse piisavalt energiat ehk ei keskendu sellele piisavalt, vähemal määral on sellel pistmist õpetajate poolt jäetud juhtnööride efektiivsusega. Kodutööd ei muutu üldiselt igavaks siis, kui kodutööks on jätkata täpselt sellega, millega klassiruumis lõpetati (Black, 2005). Nagu kirjutavad ka Cooper ja Valentine (2001) oma artiklis, siis õpilaste vanemate ja õpetajate sõnutsi jäävad igasuguste tegevuste (koduste tööde) positiivsed väljundid kestma vaid piiratud ajaks. Niisiis kui õpilased tegelevad kodutöödega liiga kaua, siis hakkab neil igav või tekib õpiküllastus (Cooper & Valentine, 2001).

Tabelis 2 on Cooper (1989b) välja toonud kodutööde negatiivsed mõjud, mille jaotab nelja kategooriasse.

Tabel 2. Kodutööde negatiivsed mõjud õpilastele (Cooper, 1989b, lk 86)

Küllastus
<ul style="list-style-type: none"> • Huvi kadumine akadeemilise materjali vastu • Füüsiline ja vaimne kurnatus • Suurest õpikogemusest tulenevalt ei jätku vaba aja tegevuste jaoks aega
Vanemlik sekkumine
<ul style="list-style-type: none"> • Survestatus eeskujulikult õppimisele mõjub stressi tekitavalt • Õpetaja ja vanemate poolisel juhendamisel võib tekkida oponeerimist, mis tekitab õpilases segadust
Petturlus
<ul style="list-style-type: none"> • Teiste õpilaste pealt maha kirjutamine

Eelnevat kokku võttes võib öelda, et kodutööde olulisemateks negatiivseteks külgedeks saab pidada õpetajate puudulikku juhtnööride jagamist koduülesannete jätmisel. Liiga mahukas kodutöö või siis kodutöö, mis võtab liialt vähe aega ja ei pane õpilast pingutama on samuti õpilastele stressi allikaks. Nagu uurimustest välja tuli, siis on ka kodutööd nii lastele kui lapsevanematele stressi tekitavaks faktoriks, kuna õpetajad ei jäta õpilastele alati täpseid juhtnööre. Sellest püstitub töö uurimisprobleem: kuidas saab õpetaja läbi kodutööde korraldamise toetada õpilase arengut?

Käesoleva töö eesmärgiks on selgitada välja teise ja kolmanda kooliastme õpetajate arusaamad õpilastele antava kodutöö eesmärkidest ja kodutöödele kuluvast ajast. Sõnastati kaks uurimisküsimust:

- 1) Missugused on õpetajate arvates õpilastele antava kodutöö eesmärgid?
- 2) Kui kaua kulub õpilastel (õpetajate hinnangul) päevas keskmiselt nende ainetes kodutööde tegemisele?

2. Metoodika

Bakalaureusetöö puhul on tegemist kvalitatiivse uurimusega, töös ei keskenduta probleemi üldistamisele, uuritud üksuste hulk on pigem väike. Kooskõlas töö eesmärgiga uuritakse valimisse kuuluvate õpetajate tõlgendusi, hoiakuid ja seda, kuidas neid argumenteeritakse.

2.1 Valim

Uurimistöös kasutati eesmärgipärast valimit, mille puhul peavad uuritavad vastama teatud kriteeriumitele (Robinson, 2014). Uurimuse valimi moodustasid kuus Tartu linna koolide

õpetajat kolmest koolist – igast koolist kaks. Kriteerium valimisse kuulumiseks oli see, et intervjuu läbiviimise hetkel töötab intervjuueeritav teise või kolmanda kooliastme õpetajana mõnes Tartu koolis. Valimi koostamiseks võttis autor ühendust üheksa õpetajaga, kellest kuus andsid oma nõusoleku intervjuus osalemiseks. Tabelis 3 on intervjuueeritavate andmed välja toodud, nimed on asendatud pseudonüümidega isikute privaatsuse tagamiseks.

Tabel 3. Uuritavate taustaandmed

Pseudonüüm	Mitmendaid klasse õpetab	Tööstaaž	Töökoormus	Õpetatav aine	Vanus
Anti	8 - 12	25 aastat	18 tundi nädalas	Eesti keel ja kirjandus	45
Ebe	4 - 6	4 aastat	22 tundi nädalas	Eesti keel	30
Kati	2; 3; 5; 7 - 9	4 aastat	22 tundi nädalas	Inglise keel	32
Mati	5 - 9	9 aastat	28 tundi nädalas	Inglise keel, ajalugu ja ühiskonna õpetus	31
Reelika	7 - 9	26 aastat	24 tundi nädalas	Keemia	52
Tanel	3 - 5	3 aastat	15 tundi nädalas	Inglise keel	28

2.2 Andmete kogumine

Andmete kogumiseks kasutati poolstruktureeritud intervjuud, küsimustik koostati autori poolt ja vastavalt uurimisküsimustele oli see jaotatud kolme ossa. Intervjuude kavad sisaldasid küsimusi kodutööde eesmärkide (nt Palun selgitage, mis on Teie jaoks õpilastele antava kodutöö eesmärk?), ajakulu (nt Kui kaua aega võiks Teie hinnangul õpilastel 2.-3. kooliastmes kuluda päevas kodutöödele? Palun põhjendage) ja kodutöödega seonduva protsessi kohta (nt Missuguses tunni osades Te kodutöid annate? Palun põhjendage; Kas ja kuidas selgitate kodutöö sisu? Palun põhjendage).

Käesolevas töös keskendutakse intervjuu kodutööde eesmärkide ja ajakulu küsimustele. Kodutöö protsessi osa küsimusi kasutatakse magistritöös. Esmalt viidi läbi pilootintervjuu, mille eesmärk oli kontrollida, kas koostatud intervjuukava (lisa 1) on sobiv edasiste intervjuude läbiviimiseks. Pilootintervjuu kestis 36 minutit ning selgus, et intervjuu kava oli sobilik edasiste intervjuude läbiviimiseks.

Intervjueeritavatega kontakteeruti e-kirja vahendusel ning lepiti kokku intervjuu toimumise aeg ja koht, kõik intervjuud viidi läbi õpetajate koduklassides. Vahetult enne intervjuu algust tutvustas autor intervjueeritavatele veelkord uurimustöö eesmärgi ning palus luba intervjuu salvestamiseks, üle räägiti ka konfidentsiaalsuse printsiip, kõik intervjueeritavad olid tingimustega nõus ja andsid loa intervjuu salvestamiseks. Intervjuud toimusid kevadel 2019, viidi läbi kuus intervjuud, mis kõik kuuluvad töö andmestikku. Kõige pikem intervjuu kestis 36 minutit, ning kõige lühem 24 minutit.

2.3 Andmete analüüs

Andmete analüüsimisel kasutati kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi. Induktiivse lähenemise eeliseks on info saamine otse uuritavatelt, ilma et juhitudaks eelnevalt määratletud kategooriatest või teoreetilistest lähtekohtadest (Laherand, 2008).

Andmete analüüsi alustati sellega, et kõik kuus intervjuud, mis kuuluvad töö andmestikku transkribeeriti käsitsi helifaililt. Transkribeeritud andmestikku oli kokku 36 lehekülge, kõik transkriptsioonid prinditi välja, et autoril oleks neid mugavam lugeda. Pärast intervjuude transkribeerimist saadeti need intervjueeritavatele, et nad täiendaksid soovi korral oma vastuseid, ükski intervjueeritav oma vastuseid täiendada ei soovinud.

Andmete kodeerimine viidi läbi käsitsi. Enne andmete kodeerimise juurde asumist luges autor transkriptsioonid korduvalt läbi, selleks et materjali sisse elada. Autor märkis uurimisküsimustest lähtuvalt tekstis tähenduslikud üksused, mis on uurimisküsimusest tulenevalt tervikmõtet edasi andvad laused. Tähenduslikest üksustest loodi koodid, koodide tekkimise näited on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Koodi tekkimine tähenduslikest üksustest

Tähenduslik fraas	Kood
<i>/.../ minu meelest üks eesmärke on õpilastes kujundada õpiharjumust ja iseseisvaid õpioskusi</i>	Iseseisva õpioskuse arendamine
<i>/.../ kodutööde kaudu on võimalik õpilastes tekitada võib-olla rohkem huvi aine vastu</i>	Tõsta õpimotivatsiooni
<i>/.../ kodutöö on ka justkui selline kokkulepe õpetaja-õpilase vahel, kui õpetaja on usaldanud õpilast, et ta teeb kodutöö ära, siis õpilane võiks sellest kinni pidada</i>	Väärtuskasvatus

Seejärel koondati sarnase tähendusega koodid kategooriatesse. Kategooriate moodustumise näide on toodud tabelis 5.

Tabel 5. Näide kategooria *enesedistsipliin* moodustumisest

Uurimisküsimus	Koodid	Kategooria
Millised on õpetajate arvates õpilastele antava kodutöö eesmärgid?	<ul style="list-style-type: none"> • Iseseisva õpioskuse arendamine • Väärtuskasvatus • Ajaplaneerimine ja prioriteetide seadmine 	Enesedistsipliin

3. Tulemused

Bakalaureusetöö eesmärgiks on selgitada välja teise ja kolmanda kooliastme õpetajate arusaamad õpilastele antava kodutöö eesmärkidest ja kodutöödele kuluvast ajast ning kirjeldada kodutöö korraldamise protsessi. Tulemused on esitatud uurimisküsimuste ja nendest tekkinud kategooriate kaupa. Tulemuste juures on ära toodud ka kinnitavad tsitaadid, tekst on esitatud originaalkujul, tsitaadi lõpus on intervjuueeritava pseudonüüm. Kui tsitaati on lühendatud on ära jäetud koht märgitud /.../.

3.1 Õpetajate arvamus õpilastele antava kodutöö eesmärkidest

Esimese uurimisküsimuse *missugused on õpetajate arvates õpilastele antava kodutöö eesmärgid* vastustest moodustus kolm kategooriat õpilastele antava kodutöö eesmärgid on: kinnistamine, enesedistsipliini arendamine ning õpimotivatsiooni tõstmine.

3.1.1 Kinnistamine

Uurides õpetajatelt kodutööde eesmärkide kohta oli üks õpetajate välja öeldud mõtteid see, et kodutöö on koolis õpitu kinnistamiseks vajalik protseduur. Päeva jooksul koolis läbitud ainetes on jäetud kodutööd suuresti selle tagamõttega, et õpilane lahendaks neid kodus koolis tehtu meelde tuletamiseks. Uuritavate sõnul on kodutöö kinnistav osa vajalik ka selle jaoks, et õpetaja saaks hiljem kontrollida, kas õpilasel on õpitu meeles.

Ma ikkagi näen kodutööl rangelt kinnistavat eesmärki, /.../, et veenduda selles, et laps on tähele pannud ja aru saanud, millest tunnis räägiti. (Tanel)

Kui meie õpime tunnis näiteks uut sõnavara või siis uusi grammatika reegleid, /.../, siis on selle sama osa kinnistamiseks üldiselt kodused ülesanded. (Kati)

Kinnistava osa alla liigitus ka veel see, kui õpetajad jätavad koduseks ülesandeks tunnis lõpetamata jäänud töö.

Või siis teine põhjus, miks ma koduseid töid jätan on see, kui õpilased mingil põhjusel tunnis ei suuda piisavalt tööd teha, siis see töö tuleb neil hiljem kodus järgi teha. (Mati)

Õpilaste töötempo sõltuvalt ei pruugi kõik õpilased tunnitööga õpetaja poolt planeeritud ajal valmis jõuda, sel juhul jäävad ülesanded kodus lõpetada, mis omaette annab juba kinnistava efekti.

Muidugi on teistsuguseid juhtumeid, kui mõni laps kas siis oma tempo poolest või mõnede segavate faktorite mõjul jätnud tunnitöö lõpetamata, siis teinekord jätan kodus tunnitöö lõpetada. (Tanel)

Kodutööde üks põhilisi eesmärke on teadmiste kinnistamine läbi iseseisva kordava tegevuse. Õpetajad on veendunud, et kui selline kinnistav protsess nagu kodutööd ära jätta, siis jäävad õpilaste teadmised pealiskaudseks ja koolis õpitu ununeb. Järgnev tsitaat on vastus küsimusele, milline mõju oleks õpilastele sellel, kui kodused tööd ära jätta.

Õpilastel kindlasti oleks rohkem vaba aega, aga ma kardan et sellisel juhul need teadmised ei saaks olema nii põhjalikud ja nii kinnistunud. (Mati)

Uuritavate väitel tuleb koduste tööde sisu ja maht õpetajal kindlasti läbi mõelda, enne kui ta selle kodus lahendada jätab. Kodune töö peab olema kordav tegevus ja refleksioon sellele, mida koolitunnis tehti, see tagab kodutööde kinnistava eesmärgi.

3.1.2 Enesedistsipliini arendamine

Õpetajaid intervjuuerides selgus, et kodutööd on ka selleks, et õpilane saaks iseseisvalt töötada, ilma et õpetaja teda kõrval abistamas oleks. Kodutööd on õpiharjumuste ja muude enesedistsipliini oskuste arendamiseks sobiv protsess.

Kui õpilane ütleb: „et siis kui teie õpetaja siin tahvli ees teete siis on kõik väga lihtne, seletate ja selgitate, aga nii pea kui ma hakkan seda üksi tegema, mitte midagi välja ei tule.“

Seal tekibki probleem, osa õpilasi kohe loobub, /.../, teised aga pusivad selle ülesande ära /.../. (Reelika)

Iseseisvalt töötamise kaudu saab õpilane omandada iseseisvalt töötamise oskusi, mis ei ole vajalikud ainult koolis vaid ka mujal. Uurimuses osalenud õpetajad tõid välja, et iseseisvalt töötamise oskuste alla kuuluvad: aja planeerimine, prioriteetide seadmine, info otsimine, õpiharjumuste tekitamine.

Aja planeerimine on oluline selle pärast, et õpilasel on peale kooli ka muid tegevusi ja kohustusi, kodused tööd tuleb nende tegevuste vahele ära mahutada. Selline kohustus nagu kodused tööd sunnivad õpilast oma aega paremini planeerima ja ülesandeid tähtsuse järjekorda seadma.

See on selline õpioskuste üks aspekt on ajaplaneerimine, et kodutööde puhul ongi ju erinevate tähtaegadega erineva mahu ja sisuga kodutöid ja ta peab nagu seda ka ajaliselt enda jaoks paika panema ja suhtes ka teiste õppeainete ja teiste õpikohustustega mis tal on muudes ainetes. (Anti)

Uuringus osalenud õpetajad ütlevad, et kodused ülesanded on võimalus õpilastele, selleks et õppida tegevusi prioriteetide järjekorda panema.

Et kui mulle olid kodused ülesanded antud, siis ma oskasin neid ka ajaliselt prioritseerida. (Reelika)

Kodutööde juures on ka oluline iseseisvalt info otsimine, uuritavate sõnul kodused tööd kohustavad õpilasi selleks tegevuseks ja aitavad neil seejuures enesedistsipliini oskusi arendada.

Kui kõik tunnis ära teha siis jääb see oskus ikkagi arendamata, sest tunnis on ju õpetaja kõrval. Kodus tulevad sellised oskused ka mängu nagu iseseisvalt teabe otsimine, kelleltki nõu küsimine, et sellised oskused jääksid omandamata ma kardan. (Mati)

Õpetajate sõnutsi saavad ka õpiharjumuste kujundamisel õpetajad kodutööd jättes õpilasi mõjutada.

Luuu selline situatsioon, kus ta peab iseseisvalt oma õpioskuste toel ja neid harjutades toime tulema ülesannetega. Kui ta seda järjepidevalt teeb siis siit võikski kujuneda õpiharjumus, mis on kogu eluks vajalik oskus. (Anti)

Uuritavad märkisid, et koduseid ülesandeid jättes on tähtis, et õpetajad määraksid koduse ülesande mõtestatult ning arvestades õpilaste teiste kohustustega. Sama küsimuse juures lisasid uuritavad, et selline asjade kuhjumine võib olla alguseks õpistressi tekkimisele, selleks tulebki õpilast suunata tegelema ajaplaneerimise ja prioriteetide paika sättimisega. Kui tekib õpistress, ei ole isegi õpetaja poolt hoolikalt läbi mõeldud kodutööl õpiharjumuste kujundamises rolli. Õpetajate sõnutsi tekitab see kodutöö vastu pigem trotsi.

Sõltumata vanusest on alati neid õpilasi, kes ütlevad et on liiga palju kodutööd, see on tingitud sellest, et lastel on trenne ja huvitegevusi ka väljaspool kooli. On lapsi, kes jõuavad alles kell kaheksa-üheksa koju ja nad on rampväsinud, siis tegelikult veerand tundi õppimist võib tunduda juba nagu terve igavikuna. (Tanel)

3.1.3 Õpimotivatsiooni tõstmine

Kodutööde osaks on uurimuses osalenud õpetajate sõnul ka õpilaste motivatsiooni tõstmine selleks, et nad parema meelega sama ainet edasi õpiksid. Uuritavate sõnutsi on õpimotivatsiooni tõstmiseks võimalus kasutada erinevaid võtteid.

/.../ ehk siis kodutööde kaudu on ikkagi võimalik õpilases tekitada võib-olla ka rohkem huvi aine vastu. (Anti)

Uurimuses osalenud õpetajad selgitasid, et kuna õpilased eeldavad, et kodutööde täitmise järel õpetaja neid ka kontrollib, siis on tähtis, et õpetaja seda ka teeks.

/.../ ma kindlasti kontrollin alati koduseid töid, kodused tööd ei ole lihtsalt töö pärast, vaid see et ma kontrollin, ehk siis õpilane saab aru, kus ta tegi vea ja mida ta siis järgmine kord ei tee ja saab küsida ja kontrollida. Ühesõnaga need kes koduseid töid teevad, need tahavad ka kontrolli saada. (Reelika)

Lisaks on uuritavad märkinud, et kodutööde lahendamine tekitab õpilases enesekindluse. Kui õpilane on teatud ülesandeid kodus iseseisvalt lahendanud, siis on ta ka kindlam selles, et saab nendega ka koolis hakkama.

Lisaks sellele, ma arvan, et ta minu arvates annabki selle teadmise, et kui ma kodus hakkan ülesannet tegema, siis ma seda ka oskan. Pikemas perspektiivis ta annab õpilasele selle kindluse, et kui nüüd tuleb töö, siis miks ma ei peaks seda oskama, kui ma olen selliseid ülesandeid kodus üksi lahendanud õpetaja abita. (Reelika)

3.2 Õpetajate arvamus õpilaste ajakulust kodutöödele

Teise uurimisküsimuse kui kaua kulub õpilastel (õpetajate hinnangul) päevas keskmiselt nende ainetes kodutööde tegemisele juures tõid õpetajad välja kolm põhilist aspekti, millest võib sõltuda õpilasel kodutöödele kuluv aeg. Vastustest moodustus kolm kategooriat: õpilaste ajakulu sõltuvalt individuaalsest õpitempost, -kooliastmest ja -õpimotivatsioonist.

.

3.2 Ajakulu sõltuvalt individuaalsest õpitempost

Õpitempo on iga õpilase puhul erinev, uurimuses osalenud õpetajad on enda sõnutsi sellele mõelnud ja arvestavad sellega kodutöid jättes. Ent suuremalt jaolt arvestavad õpetajad siiski keskmise õpitempoga õpilasega.

Kodutöid jättes arvestan üldjuhul ikkagi keskmise õpilasega, või noh grupi keskmise õpilasega, teinekord kes on kiiremad ja aines võimekamad neile saab midagi juurde ja väga harva teatud indiviidide puhul midagi vähem või natukene teistmoodi, aga üldjuhul jah keskmine. (Kati)

Üldiselt jätavad uurimuses osalenud õpetajad kõigile õpilastele sama kodutöö, kuid kui arvestada õpilaste individuaalsusest tulevaid eripärasid, siis vahel teevad õpetajad kodutööde jätmisel ka erisusi.

Jah, selles suhtes ma olen püüdnud teha erisusi, et kui ma näen et mõned õpilased on võimekamad ja ma näen, et mõned õpilased saavad tunnis väga kiiresti töö valmis, siis ma neile olen nagu üritanud jätta nõks keerulisemad ülesanded, et nad areneksid ka võib-olla veel kiiremini. Ja siis jälle osadel õpilastel kellel on näha, et tulemused on väga visad tulema,

siis neile ma olen jätnud sellised nagu väga baasteadmistel põhinevad ülesanded, et mitte seda motivatsiooni täitsa ära võtta neilt. (Mati)

3.2.1 Ajakulu sõltuvalt kooliastmest

Käesolevas bakalaureusetöös on uuritud teise ja kolmanda kooliastme õpetajate arvamusi, uurimuses osalenud õpetajad on veendunud, et koduste tööde koormus ja keerukus kasvab kooliastmete kaupa, seega muutub pikemaks ka koduste tööde lahendamisele kuluv aeg.

Kindlasti ma arvan, et teine ja kolmas kooliaste on erinevad. Kolmandal ma kujutan ette võib nii kokku kuluda võib-olla kaks tundi isegi ja võib-olla teisel siis tund. (Kati)

Õpetajad, kes õpetavad valdavalt põhikooli lõpuklasse hindavad koduste tööde ajakulu suuremaks, kui need kes õpetavad madalamaid klasse.

Nädala sees siis, no ma eeldaks ikkagi 2-3 tundi, aga samas selline nädala peale kokku võib-olla see ei peaks ületama kaheksat tundi. (Anti)

Kuna mul on kogemusi rohkem neljandate ja viiendate klassidega, ma arvan et äkki pool tundi kuni tund aega. (Tanel)

3.2.2 Ajakulu sõltuvalt õpimotivatsioonist

Autor uuris õpetajatelt, kui palju võiks nende hinnangul kuluda õpilasel aega nende jäetud kodutööde tegemiseks. Õpetajad olid arvamusel, et nende aines võiks kuluda kodutöö täitmisele maksimaalselt 30 minutit, kuna ka teistes ainetes tuleb kodutöid täita ja õpetajatel tuleb kodutöid jättes sellega arvestada. Lisaks saavad õpetajad lisada e-kooli portaali stuudium koduse ülesande juurde ka umbkaudse aja, mis võiks kuluda ülesande täitmisele, sedasi saavad ka teised õpetajad näha, kui kaua kulub õpilastel kodutööde tegemisele aega.

Ma arvan, et maksimaalselt 20 minutit isegi võib-olla mitte seda, kui nüüd võtta arvesse, et neil jääb igas aines kodutöid – kui päevas on seitse tundi ja igas aines jääb kodutöö siis oleks see juba mingisugune üle tunni eksole, et jah, praegusel ajal on hea, sest seal stuudiumis on näha, mis teistes ainetes on kodus jäänud ja kui kaua need aega võiksid võtta. (Mati)

Uurimuses osalenud õpetajate sõnul, sõltub õpimotivatsioon suuresti sellest, kas õpilane on valmis kodust ülesannet lahendama ja kui on, siis kas ta sellega hakkama saab. Eduelamus kodutööde lahendamisel suurendab õpimotivatsiooni ning negatiivse elamuse puhul võib reaktsioon olla vastupidine. Kui õpilane on alim kodust tööd lahendama, siis on suurem ka õpimotivatsioon.

Kui nüüd ütleme, et õpilane ei ole tunnis teemast aru saanud, siis ei pruugi ta ka nii hästi koduse tööga hakkama saada võrreldes siis selle õpilasega, kes on tunnis püüdlikum olnud. (Anti)

Kindlasti on õpilane motiveeritum järgmiste teemade juures edasi töötama, kui ta on eelmisest aru saanud ja on kindel, et ta oskab neid ülesandeid iseseisvalt lahendada. (Reelika)

On õpilasi, kes tahavad kodutöö kiiresti valmis saada, keskendumata selle sisule. Teisel pool on õpilased, kes mõtestavad rohkem kodutöö sisu ja kulutavad tulenevalt ka rohkem aega kodutööde täitmisele.

Mul on ikkagi neid, kes teevad hästi kiiresti aga hästi lohakalt, mõni on hästi korralik, hästi pedantne, ja siis läheb kauem aega. (Ebe)

Kokkuvõtteks saab öelda, et õpetajate hinnangud õpilastel kodutööde täitmiseks kuluvale ajale sõltuvad sellest, kuidas näevad nad õpilase motiveeritust ja oskusi iseseisvaks tööks. Õpetajad tõid intervjuudes välja, et kodutöid jättes püüavad nad arvestada õpilaste eripäradega, et õpilasel ei kuluks liiga palju aega kodutööde täitmisele.

4. Arutelu

Õpilastele antavad kodutööd on päevakajaline teema paljudes Eesti koolides. Oma olulisuse tõttu tekitab kodutööde eesmärgistatus palju küsimusi ja vastakaid arvamusi. Sellest lähtuvalt püstitati ka käesoleva töö eesmärk, milleks oli selgitada välja teise ja kolmanda kooliastme õpetajate arusaamad õpilastele antava kodutöö eesmärkidest ja kodutöödele kuluvast ajast.

Uurimustööd läbi viies selgus, et intervjuueeritud õpetajate arvates on kodutööde üheks eesmärgiks õpitud teadmiste kinnistamine. Ka Cooper jt (2006) uurimuses on leitud, et

kodutööd on vajalikud selle jaoks, et akadeemiline edukus suureneks koolis õpitu kinnistamise kaudu.

Kodutöö on õpetajate arvates oluline, et arendada õpilase enesedistsipliini, arendada õpilase iseseisva töötamise oskuseid, et õpilane oskaks ülesandeid tähtsuse järjekorda seada ja ta oskaks oma aega planeerida. Epstein ja Van Voorhis (2001) on leidnud, et kodutööde eesmärkide hulka kuulub õpilaste ajaplaneerimise oskuse arendamine. Lisaks jõudis McMillian (2011) nii nagu ka antud töö käigus on leitud, oma uurimuses tulemusele, et kodutöö eesmärgiks on iseseisva õppimise arendamine. Kodune- ja koolikeskkond ei ole kindlasti samad, kuna koolis on juhendav õpetaja kõrval, kodus teda pole (McMillian, 2011).

Õpetajate eesmärgiks kodutöid andes on õpimotivatsiooni tõstmine, seda saab teha õpilase enesekindlust suurendades. Uurimuses osalenud õpetajad väitsid, et kui õpilane saab kodus iseseisvalt ülesannetega hakkama, siis võib ta ka kindlam olla, et ta nendega edaspidi koolis hätta ei jää. Ka Cooper ja Valentine (2001) on artiklis märkinud, et kodutööde tegemine võib parandada õpilaste suhtumist kooli. Samas võib seda eesmärki saavutada üritades õpilase motivatsioon hoopis langeda, seda juhul kui ta iseseisvalt ülesannetega hakkama ei saa. Sellisel juhul võivad kodused tööd muutuda õpilase jaoks stressi tekitavaks. Markow jt (2007) korraldatud uuringus on märgitud, et kolmandik lastevanematest on öelnud, et kodutööd on nende lastele suureks stressiallikaks. Kodutööde eesmärgistamisega püüavad õpetajad kodutööd muuta õpilastele huvitavaks ja stressi mitte tekitavaks ning sellega õpilase motiveeritust tõsta, viimast on õpetajatel oluline jälgida õpilaste akadeemilise edukuse suurendamiseks ning õpistressi vähendamiseks.

Uuringu tulemustes on näha, et olenevalt õpilaste individuaalsetest eripäradest on õpetajate hinnangul ajakulu kodutöödele suuresti varieeruv. Õpetajad on käesolevas uurimuses välja toonud kodutööde ajakulu puhul erinevad rolli mängivad faktorid: õpilaste motivatsioon kodust ülesannet lahendada; ajakulu sõltuvalt kooliastmest ja ajakulu seos õpitempoga. Nii oli ka uurimuses osalenud õpetajatel erinevaid arvamusi sellest, kui kaua kulub õpilastel kodutöödele. Burriss ja Snead (2017) kirjutavad oma artiklis samuti, et erinevate tasemetega õpilastel kulub koduste ülesannete lahendamisele erinev aeg. Antud töös võib näha, et intervjueritud õpetajate arvates muutub koduste tööde lahendamisele kuluv aeg suuremaks, mida kõrgem on õpilase klass.

Uurimuses avaldasid õpetajad arvamust, et kodutööde jätmisel ja tagasisidestamisel tuleb arvestada õpilase võimekusega. See tähendab seda, et ühe kodutöö puhul võib olla mitu hindamiskriteeriumit ehk õpilasest lähtuv hindamine. Sellest johtuvalt saab õpilastele pakkuda kodutööde lahendamisel valikuid ülesannete puhul, et läheneda teadmiste

kinnistamisele kodus just nii, et tuua välja õpilases huvi aine vastu ja selle kaudu suurendada tema õpimotivatsiooni.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kodutööde eesmärgid ja ajakulu nähakse erinevalt. Uuritud teaduskirjandus ja töö autori poolt kuue õpetajaga läbi viidud intervjuude tulemused toetavad teineteist. Uurimuses osalenud õpetajad on mõtestanud enda jaoks koduste tööde eesmärgid ja arvestavad endi sõnul kodutöid jättes ka õpilasel selleks kuluva ajaga.

Töö kitsaskohaks võib pidada töö autori kogenematust intervjuukava koostamisel ja intervjuude läbiviimisel. Intervjuude kestvus oli lühem kui esialgu plaanitud sellest tulenevalt ei olnud ka andmestik sedavõrd rikkalik, kui võinuks olla. Tulemusi kirjeldades leidis uurija, et mitmeid intervjuu küsimusi oleks saanud põhjalikumalt uurida, paluda tuua täpsustusi ja näiteid, küsida lisaküsimusi, mida ei olnud intervjuu kavas.

Töö praktiliseks väärtuseks on see, et alustavad õpetajad ja teised, kes tunnevad antud teema vastu huvi, saaksid tutvuda üldtunnustatud kodutöö eesmärkidega.

Bakalaureusetöö autor soovib teemat laiemalt uurida, sest haridussüsteem peab olema innovaatiline ja kodutööd on sellest suur osa. Edasine uuring võiks keskenduda ühe osana kodutööde andmise protsessile.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen käesoleva bakalaureusetöö koostanud ise, lähtunud Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning lõputöö on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Keir Zukker

/allkirjastatud digitaalselt/

19.05.2019

Kasutatud kirjandus

- Bempechat, J., Li, J., Neier, S.M., Gillis, C.A., & Holloway, S.D. (2011). The homework experience: Perceptions of low-income youth. *Journal of Advanced Academics*, 22(2), 250-278.
- Bennett, C. A. (2017). „Most Won’t Do It!“ Examining Homework as a Structure for Learning in a Diverse Middle School. *American Secondary Education*, 45(2), 22-38.
- Black, S. (2005). Listening to students. *American School Board Journal*, 192(11), 39-41.
- Biklen, S. K., & Bogdan, R. C., (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Allyn and Bacon.
- Brock, C. H., Lapp, D., Folld, J., Fisher, D., & Han, K.T., (2007). Does homework matter? An investigation of Teacher Perceptions about homework practices for children from nondominant backgrounds. *Urban Education*, 42(4), 349-372.
- Burris, K. G., & Snead, D. (2011). Teachers’ Perceptions Regarding The Motivation And Implementation of Homework. *Focus on Elementary*, 23(4), 2-6.
- Burris, K. G., & Snead, D. (2016). Middle School Teachers’ Perceptions Regarding the Motivation and Effectiveness of Homework. *Journal of Inquiry and Action in Education*, 7(2), 62-80.
- Burris, K. G., & Snead, D. (2017). Middle School Students’ Perceptions Regarding the Motivation and Effectiveness of Homework. *School Community Journal*, 27(2), 193-210.
- Carr, N. S. (2013). Increasing the effectiveness of homework for all learners in the inclusive classroom. *School Community Journal*, 23(1), 169-187.
- Cooper, H. (1989a). *Homework*. White Plains, NY: Longman.
- Cooper, H. (1989b). Synthesis of Research on Homework. *Educational Leadership*, 47(3), 85-91.
- Cooper, H., Robinson, J. C., & Patall, E. A. (2006). Does Homework Improve Academic Achievement? A Synthesis of Research, 1987-2003. *Review of Educational Research*, 76(1), 1-62.
- Cooper, H. & Valentine, J. C., (2001). Using research to answer practical questions about homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 143-153.
- Creswell, J. W., & Plano-Clark, V. (2010). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Davis, G. A. & Jackson, A. (2000). *Turning points 2000: Educating adolescents in the 21st century*. New York, NY: Teachers College Press.
- Kackar, H. Z., Shumow, L., Jennifer, A., Schmidt, J. A. (2011). Age and gender differences in adolescents' homework experiences. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 32(2), 70-77.
- Kitsantas, A., & Zimmerman, B., J. (2005). Homework practices and academic achievement: The mediating role of self-efficacy and perceived responsibility beliefs. *Contemporary Educational Psychology*, 30, 397-417.
- Laherand, M. L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: infotrükk.
- LeCompte, M.D., & Preissle, J. (1993). Ethnography and qualitative design in educational research(2). *San Diego: Academic Press*.
- Letterman, D. (2013). Students' perception of homework assignments and what influences their ideas. *Journal of College Teaching & Learning*, 10, 113-122.
- Markow, D., Kim, A., & Liebman, M. (2007). *The MetLife survey of the American teacher: The homework experience*. New York, NY: Metropolitan Life Insurance Company.
- McMillan, J. H. (2011). *Classroom assessment: Principles and practices for effective standardsbased instruction*. Boston, MA: Pearson.
- Neilson, W. (2005). Homework and performance for time-constrained students. *Economics bulletin*, 9, 1-6.
- Robinson, O. C. (2014). Sampling in interview-based qualitative research: a theoretical and practical guide. *Qualitative Research in Psychology*, 11, 25-41.
- Van Voorhis, F. L. (2011). Costs and Benefits of family involvement in homework. *Journal of Advanced Academics*, 22(2), 220-249.
- Trautwein, U., Köller, O., Schmitz, B. & Baumert, J. (2001). Do Homework Assignments Enhance Achievement? A Multilevel Analysis in 7th-Grade Mathematics. *Contemporary Educational Psychology*, 27, 27-50.
- Xu, J., & Yuan, R. (2003). Doing homework: Listening to students, parents, and teachers voices in one urban middle school community. *School Community Journal*, 13(2), 25-44.

Lisa 1. Intervjuu kava

Intervjuu kava

Eesmärk: Selgitada välja teise ja kolmanda kooliastme õpetajate arusaamad õpilastele antava kodutöö eesmärkidest ja kodutöödele kuluvast ajast ning kirjeldada kodutöö korraldamise protsessi.

1. Uurimisküsimus: Missugused on õpetajate arvates õpilastele antava kodutöö eesmärgid?

- 1) Palun selgitage, mis on Teie jaoks õpilastele antava kodutöö eesmärk?
- 2) Milline mõju on Teie praktikas kodutöödel õpilaste teadmistele ja oskustele?
  - a. Mis teie arvates juhtuks, kui koolis üldse (II ja III kooliastmes) kodutöid ei antaks?
  - b. Mis teie õpetatavas aines juhtuks, kui te kodutöid ei annaks?

2. Uurimisküsimus: Kui kaua kulub õpilastel (õpetajate hinnangul) päevas keskmiselt nende ainetes kodutööde tegemisele?

- 1) Kui mõtlete õpilastele antavatele kodutöödele, siis kui kaua aega võiks teie hinnangul õpilastel 2.-3. kooliastmes kuluda päevas kodutöödele? Palun põhjendage.
- 2) Kuidas te teate, et õpilastel just nii kaua aega kulub?
  - a. Mil viisil saate teada, kui palju aega õpilastel kodutööde tegemisele kulub?
  - b. Kelle kaudu saate teada, kui palju aega õpilastel selleks kulub? (õpilased, lapsevanemad või muu)
- 3) Missuguse töötempo ja õpitulemustega õpilasele mõeldes kodutöid andes arvestate?
- 4) Kas te annate tavaliselt kõikidele õpilastele sama kodutöö? Palun põhjendage.
- 5) Kui sageli Te nädalas kodutööd jätate? Palun põhjendage.
- 6) Kuidas te reageerite/mida ütlete, kui õpilased ütlevad nt, et „ärge jätke kodutööd“ või „meil on juba nii palju kodutööd“?

3. Uurimisküsimus: Missugusena kirjeldavad õpetajad kodutööga seotud protsessi?

- 1) Palun kirjeldage, kuidas Te kodutöid annate?
  - a. Missuguses tunni osas? Miks just selles?
  - b. Kas ja kuidas selgitate kodutöö sisu? Palun põhjendage.
- 2) Kas selgitate õpilastele, miks kodutööde tegemine vajalik on?
  - a. Kui jah, siis kuidas selgitate õpilastele, miks kodutööde tegemine vajalik on? Palun tooge näiteid.
  - b. Kui ei, siis palun põhjendage, miks nii (miks te selgitamist vajalikuks ei pea). Palun tooge näiteid.

3) Kuidas kontrollite, kas kodutöö on tehtud? Palun tooge näiteid.

a. Miks just nii?

4) Kuidas tagasisidestate ja hindate kodutöid? Palun kirjeldage.

LÕPUKÜSIMUSED

5) Mida soovite veel kodutööde teemal lisada?

TAUSTAANDMED

Töökogemus õpetajana

Mitmendaid klasse õpetab

Koormus

Mis aine õpetaja

Vanus

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Keir Zukker,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose *Õpetajate arusaamad kodutöö eesmärkidest ning kodutöödele kuluvast ajast*, mille juhendaja on Liina Lepp, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Keir Zukker

19.05.2019